III. évfolyam — Arad, 1888. Augusztus 31. Péntek — 236-ik szám.

Szerkesztőség:
Petőfi-utcza 1. szám II. emelet.
Bérmentetlen levelek csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Petőfi-utcza 1. sz. (Ungerleider Albert könyvnyomdájában.)

Hirdetések díjszabás szerint.
Egyes szám 5 kr., ünnep- és vasárnap utáni szám 3 kr.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASAGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva.

Egész évre	12 frt
Fél évre	6 frt
Negyed évre	3 frt
Egy hóra	1 frt

Vidékre postán küldve:

Egész évre	14 frt — kr.
Fél évre	7 frt — kr.
Negyed évre	3 frt 50 kr.
Egy hóra	1 frt 20 kr

Hirdetések helyben fizetendők.
Százalékot nem adunk.

Az elitélt resiczai dászkál.

Arad aug. 30.

A magyarországi nemzetiségi izgatók erkölcsi gyávasága ugy hasonlit egymáshoz mint a tojás a társához. A mig a tömeg jóhiszeműségére számitva zsiros kenyérkeresetük az izgatás, addig hősebbek a hősöknél, s igazi Falstaffok módjára az első sorban verik a mellüket a népért Mikor aztán az állam szava kérdőre vonja e különben kuár szellemü matadorokat, közös gyávaságuk lép előtérbe és igyekeznek előkeriteni egy Strohmannt, hogy ép bőrrel meneküljenek el a törvényes rend kezének sulyos ütése alól.

Miletics egy alkalommal kályhafütőjét itéltette el egy hazaáruló czikke miatt.

A Váczon borongó Slavici Juon «Tribuná«-jáért mindig valami ignota persona vállal általános felelősséget.

A ma tárgyalt sajtóperben, a »Romänische Revue« főkolomposai: Diakonovich Kornél dr. és Brosteanu Péter helyett, a resiczabányai tanitót Albu Istvánt tuszkolták elő, hogy feleljen az inkriminált czikkekért.

Az természetesen privát kérdés, hogy Albu miért és miként ugrott bele e szégyenletes perbe és minő mellékes kilátások kecsegtetésére másolta le az inkriminált czikkeket, hogy azok az ő szerzőségét bizonyitsák, mert itt ugy se személyeket büntet az osztó igazság nevében a sajtóbiróság, hanem hazafiatlan üzelmeket itél el és nyomja rá azokra a törvényes bélyeget. Ujabb időkben kellő szigorral ugyan, de még sem olyan mértékben, mint a hogy más államokban bánnának el az e fajta üzelmek szájasaival.

Ilyen szigorral itélt ma az aradi sajtóbiróság is Albu István felett. A mig a második czikkért támadt vád alól felmentették, addig az első czikkben határozottan az alkotmány elleni izgatás vétségét látta a biróság és a resiczai dászkált egy évi államfogházra itélték el a hazafias polgárság nagy elégtételére.

Lapunk közönsége ismeri részleteiben is e per tárgyát és igy bizonyára helyesléssel fogadja az aradi sajtóbiróság itéletének hirét.

Albu István, a szánalomraméltó Strohmann pedig, köszönje meg ez itéletet másodsorban fékezhetlen dühü védőjének, Brediceanu Koriolánnak, ennek a lelketlen agitátornak, ki azzal mutatta meg, hogy nem érdemes alkotmányos ország levegőjére, hogy a tárgyaláson a helyett, hogy védte volna szerencsétlen védenczét: folyton ádáz kifakadásokkal illette Magyarországot és a magyar államéletintézőit,

Ez az ember egykor sok dolgot adott a Tabajdi főispán csendőreinek és a megyegyüléseken ma is undor hallgatni kifakadásait. A tárgyalás alatt is alig ügyelt másra, minthogy jól kibeszélje magát teljes agitatori tüdőkből s a legimpertinensebb, hazafiatlanabb hangból.

A biróság azonban a törvény teljes szigorával válaszolt és ebből végre megérthetik a Brediceanu szellemi kreaturái és barátai, hogy a régi politikai slendrián lejárta magát.

Itt Magyarországon mindenki egyformán szabad és élhet nemzetiségi hajlamainak minden tekintetben a törvényes határon belül. A ki ezt eltagadja, az arczátlanul hazudik és erőszakkal olyan állapotokra vágyik a melyek alatt obskurus egyéniségét érvényesithetni véli!

Nyiltan és teljes határozottsággal irjuk ezt és jegyezze meg magának ugy a Brediceanu-féle frakczió, ugy pedig a belényesi kicsapott deákokra emlékeztető és a mai tárgyalás alatt szemérmetlenül és hazafiatlanul éljenző hallgatóság, hogy ha két államfoghházat is kell megtölteni Slavicik és Albukkal, de rend lesz a magyar állam életében, merta tisztességes és hazafias románság velünk van és velünk lesz!

A kormány munkálatairól a regale megváltására és a jövő évi költségvetésre vonatkozólag Budapestről a következőket jelentik: A magyar kormány a regale megváltására vonatkozó törvényjavaslatban a tanácskozás alapján, lényegesebb változtatást nem szándékozik eszközölni. A tanácskozás különben semmi mélyebbre ható módositást sem javasolt és az ajánlott változtatásokra nézve a kormány nincs abban a helyzetben hogy e javaslatokat követhetné. — Az egyes miniszteriumok törvényjavaslatai már a pénzügyminiszter előtt vannak. A költségvetést a szeptember havában tartandó minisztertanács fogja véglegesen megállapitani. Miután a kiadások szigoruan az 1888. évi költségvetés keretei között maradnak és a regálemegváltás egyáltalán nem fog befolyással lenni a mérlegre, ugy előreláthatólag a szeszadó reformból befolyó jövedelemtöbblet teljesen a mérleg javitására lesz fordítható. A lapoknak az a jelentése, hogy a dohányjövedék a dohányárak felemelése óta csökkent volna és hogy a kormány a régi tariffát szándékoznék visszaállitani, mind a két irányban téves. A dohányjövedék csökkenése mindezideig nem észlelhető s ebből önként értetik, hogy a kormány legtávolabbról se gondolt a felemelt árak leszállitására. Az eddigi tapasztalatok azt bizonyitják, hogy a fogyasztók képesek elviselni ezt az áremelést.

A belügyi, kultusz- és pénzügyi tárca betöltése. Ama sokféle konjekturával szemben, mely a feledhetlen Trefort elhunyta által üresedésbe jött miniszterség betöltésére vonatkozólag a lapokban felmerülnek, megjegyzi a „Pester Correspondenz“, hogy a miként ő fogja fel a fenforgó körülményeket, azt hiszi, miszerint a határozat csak a miniszterelnök hazatérte után történhetik, akkor azonban nem csak a közoktatás, hanem a belés a pénzügyi tárczára is definitivum fog létesittetni. Tisza, mint minden általános, beható fontosságu cselekménynél szokta, előbb minden esetre párthiveivel, első sorban minisztertársaival fog értekezni, mielőtt az illető javaslatokat Ő Felségéhez felterjesztené.

Az osztrák-magyar diplomacziai karban legközelebb nagyobb változások lesznek. Londonba Károlyi gróf helyére Deym Ferencz gróf müncheni követ megy, ennek helyére pedig Drezdából Herbert báró. A kopenhágai állást is ujjal töltik be, oda Lichtenstein Ferencz herczeg megy. Franckenstein báró jelenlegi kopenhágai követet nyugdijazzák. Khevenhüller gróf volt belgrádi követ brüszszeli követ lesz, onnan pedig Chotek grófot Drezdába küldik. Aerenthal báró követségi tanácsos Pétervárról visszatér a külügyi hivatalba.

A tengeri háboru eshetősége.

Bécs augusztus 29.

A viszony Olasz- és Franczia ország közt kétségtelenül igen feszült s ha mind a két államnak szabad keze lenne s tetszés szerint mozoghatnának, ugy nagyon gyorsan összekocczannának, annál bizonyosabban, mert különösen a franczia kormánynak nagy szüksége lenne nagyon elhalványult prestige-ének felfrissitésére. Szerencsére ugy a köztársaságban, mint a királyságban tulnyomó az önmérsékletre s erőgyüjtésre kényszerito indok: a belzavarok s a boulangizmus váratlan sikerei Floquet ur kormányát egész ereje megfeszitésére, minden eszköz igénybevételére kényszeritik, hogy magát a népnél mintegy behizelegje s igy a touloni hadgyakorlatok is, habár bizonyos tüntetési szándékot Olaszország ellen teljesen elvitatni tőlük nem lehet, kiválóan arra vannak számitva, hogy a saját országbeli közvéleménynek imponáljanak, a nemzeti büszkeségnek hizelegjenek s egyuttal lehetőleg fényes bizonylatot szolgáltassanak ama nagy s lelkiismeretes gondosságról, melylyel a kormány a nemzeti védelem minden ágát ápolja. Ugyanez az eset áll Olaszországra vonatkozólag is: Crispinek lehető feltünően tett utja Friedrichsruheba, sürgős találkozása Kálnoky gróffal s még sürgősebb hazautazása, valamint Nigra grófnak Crispi után való hirtelen utazása bizonynyal arra vannak számitva, — hogy Páris felé hassanak s a tekintélyes tengeri erő kifejtése is a Középtengeren egyebek közt kétségtelenül intés is akar lenni Toulon felé; de a miniszterium mindezen demonstrácziójának főindoka mégis belső és mindenek előtt s mindenek fölött mérvadó azon szándék, hogy Olaszországnak a masszovai kellemetlenségek által igen kiméletlenül érintett közvéleménye kalmiroztassék sa népnek a saját erőbe és a királyság szövetségeinek hatalmába vetett bizalma ismét megerősittessék. Olasz hóditási kivonulásról, különösen Olaszországnak Tripolisz elleni cseléről szó sem lehet, legalább e pillanatban nem. Olaszország nem titkolja, hogy a jövőre, akkor, mikor az afrikai partokon liquidálni fognak, Tripoliszra igényt emel; épp ugy, mint Spanyolország Marokko majdani birtokára számit, de ama jövő most még távol kilátásban áll s éppen nem képezi előfeltételét egy háboru Franczia országgal.

Talán elismerést érdemel az a magatartás, melyet Oroszország ujabb időben minden fontosabb európai kérdéssel szemben követ: a péterhofi találkozás tehát még sem volt hatás nélkül, azóta Oroszország egyetlen lépést sem tett, mit sem nyilvánitott, a mi a legkevésbbé is feljogositana a czárnak és kormányának őszinte békeszeretetében kétkedni. Azon tényt pedig, hogy a czarevna a trónörökös-nagyherczeggel Gmundenbe jött, Sándor czár Ausztria-Magyarország iránti személyes hangulatának alapos, kedvező változását mutató igen örvendetes jelnek tartják itt, sőt remélni kezdik, hogy — talán októberben, a német császárral egyidejüleg, — ide jön a czár, hol ő — ha szigoruan vesszük — egy látogatással adós.

Mindezek után állitani lehet, hogy a jelen pillanatban az olasz és franczia flotta-demonstrácziók daczára a béke huzamos fenntartása iránt nagyobb kezességek léteznek, mint évek óta.

Külföld.

Az orosz sajtó manöveireről a következőket irják Bécsből:

A hivatalos és nem hivatalos Oroszország közt, ugylátszik, konfliktus van kitörőfélben. Sietek megjegyezni hogy ennek a hirnek nem kell valami tulságos nagy fontosságot tulajdonitani, mert mindössze is csak publicziszikai konfliktusról van szó, a mely azonban az orosz politikai körökben uralkodó különböző áramlatokat eléggé jellemző szinben tünteti elő. A pétervári és moszkvai sajtó ugyan már régóta folyvást azzal biztatta magát és az olvasó közönséget, hogy keleti Európában mindenütt, Romániában ugy mint Bulgáriában, Szerbiában nem kevésbbé mint Maczedoniában, Boszniában és Herczegovinában a lakosság közt roppant nagy a forrongás sehol sincsenek megelégedve a létező kormányokkal, mindenütt lázas türelmetlenséggel várják a „felszabadulás“ óráját és a legislegközelebbi jövőben — (Bulgáriát és Szerbiát illetőleg már csakis napok szerint számitották ezt a jövőt) a Balkán félsziget összes országaiban döntő események és meglepő fordulatok várhatók. — A ki a viszonyokat nyugodtabban itéli meg és az orosz sajtó alattomos utait ismeri, teljesen tisztában volt magával régóta azirán t, hogy ennek a sok mendemondának és álhirnek nincs egyéb czélja, mint az orosz körök lankadó türelmét további kitartásra ösztönözni és mellesleg talán az intéző körökben a panszlavok malmára hajtani a vizet. A német császár oroszországi utja után ezek a hirek és jövendölések ujult erővel és még sürübben keltek szárnyra, a muszka lapok aranyhegyeket reméltek ettől az eseménytől az orosz keleti politika javára.

Ekkor történt, hogy Meszcserszkij herczeg lapja, az e téren eddig legelől járó és az orosz udvari körökben is nagy rokonszenveknek örvendő „Grasdanin“ egy szép reggel egészen váratlanul azt jelentette ki, hogy a mi Bulgáriát illeti, ott ugyan a közel jövőben ne reméljen senki váratlan és az orosz czéloknak kedvező fordulatot, mert Ferdinánd herczeg Bécsből nagyon megnyugtató biztatásokat kapott és állása tényleg erősebb, mint valaha volt. A „Grasdanin“ köpenyforgatása méltán meglephette mindazokat, a kik az orosz sajtó manövereit figyelemmel kisérik, de a többi szentpétervári és moszkvai lap egyszerüen registrálta a hirt, a mely Szófiából keltezett „jól értesült“ levél alakjában látott napvilágot, de semmiféle egyéb figyelemre nem méltatta, hanem háboritlanul folytatta eddigi taktikáját és szorgalmasan számolgatta a napokat, melyeknek eltelté-el Ferdinánd herczegnek okvetlenül

---

Az „ARADI KÖZLÖNY“ tárczája.

(Augusztus 31.)

Monte-Carloi történet.

(Angol regény egy kötetben.)

— Az „Aradi Közlöny“ számára fordította: —

(37. folytatás.) **LOTUSZ.**

HUSZONKETTEDIK FEJEZET.

Roquebruneban.

Mialatt Heléna beszélt, felhangzott az utczáról mrs. Featherstone kaczagása. A társaság is megérkezett és most megmászta a magaslatot.

— Ez legyen a válasz? — kérdé Cazalette, és nyugodtsága jó hatással volt a fiatal leány hevességére, ki elpirulva és habozva mondá:

— Bocsásson meg. Elhagytam magam ragadtatni. Feleletem az, hogy hálás vagyok önnek jóságáért, hogy szivesen hiszek indokai tisztaságában és érzelmeinek szivélyességében; de hogy soha, s o h a nem lehetek az ön neje . . . Cazalette ezredes, ön mindent el fog felejteni. Habár nem is térhetünk azonnal vissza a régi viszonyhoz, azért megis igyekezhetünk barátok lenni.

Annyi bájjal és méltósággal beszélt a fiatal leány, a mi Cazalettet bámulatra erőszakolta és e perczben közelebb volt ahhoz, mint valaha, hogy Helénát szeresse.

Ez elakarta őt hagyni, hanem az ezredes eléje állott és elzárta a szűk kijáratot.

— Miss Kilsyth, én nem fogadom e visszautasitását, nem vagyok az az ember, a ki oly könnyen mond le feltett szándékairól. Még más indokaim vannak, a mit előhozni eddig haboztam. Ön meghallgatja azokat és — és fog engedni.

— Ön nem alkalmazhatna más bizonyitékokat, mint az erőszakot, uram és ez aligha lehetséges a mai században, — válaszolt Heléna büszkén. Szeretném felkeresni anyámat; legyen olyan szives, és engedjen szabad utat!

Cazalette rejtélyes mosolylyal szemlélte a fiatal leányt, de nem mozdult el helyéről; néma mozdulattal kért bocsánatot udvariatlansága miatt.

— Különös egy dráma ez és én, ugy látszik, hivatva vagyok átvenni a rosz szellem szerepét. Be kell vallanom, hogy a gonosztevőt a szinpadon mindig megajándékoztam rokonszenvemmel. O éppen oly szükséges a zavarok és kellemetlenségek előidézésére mint az ördög a vallástanban. Reánézve nincsen felháborito vagy tiltott helyzet, szerelme guny tárgya lesz és senki sem igyekszik kutatni, hogy egyszerü drótbáb-e, vagy talán cselekedetei mélyebb megfejtésre képesek, mint a hogy ezt a szemlélő hiszi. Ez a szerep ugyan nem illik nekem, de igyekezni fogok azt megnemesiteni. A jezsuiták vallásunk legjobb fejei; azt az elvet szokták nekik tulajdonitani, hogy a czél szentesiti az eszközöket. Ön sokkal fiatalabb, semhogy meg tudná becsülni ez elvet; én azonban felkérem önt, hogy gondolkozzék felette, ha rövid idő mulva félre ismerne engem. Ön el fog itélni, talán futólag gyülölni is, de ön fog engedni. Igen, ön engedni fog!

E szavak fenyegetést látszottak rejteni magukban, de ajkairól oly szeliden folytak mint a méz és Heléna különös félelmet érzett. A várromok a déli város e régi időkbőli maradványai és kivált az oldalánál lévő férfi, a cinizmus, lelkiismeretlenség és komolyság e csodálatos vegyületével, mozdulatlansága, melodrámaias nyilatkozatai — minden kellemetlenül hatott a fiatal leány képzeletére és leirhatatlan megváltásnak tekintette, hogy végre hallhatta mrs. Featherstone csevegését, lord Bretland orrin át beszélő hangját és anyját, ki ismételten felkiáltott: Helena, Helena!

Cazalette bólintott fejével, ezzel hangsulyozva engedélyét és hátrált, szabadon engedve az utat a fiatal leánynak, a ki ugy rohant tovább, hogy szinte elesett a sok köveken. De Cazalette oda nyujtotta kiváló udvariassággal kezét támaszul, a mit Heléna nem utasithatott vissza.

Mrs. Featherstone átható tekintete gyorsan fordult az egyikről a másikra, azonban kivánosisága nem fedezhetett fel semmi különöst Cazalette modorában. Az ezredes oly jól tudta mulattatni a társaságot, hogy midőn ismét a Piazzá-ra értek, mrs. Featherstone élénken sajnálta, hogy a nap oly gyorsan mult el.

Heléna félre vonta mrs. Kilsythet.

— Anyám, — mondá határozottan, — hazamenet az üléseket meg kell változtatni; nem akarok Cazalette ezredessel egy kocsiban menni. Foglald el te a helyemet!

Mrs. Kilsyth arcza szürke szint öltött. Nem intézett kérdéseket leányához, de szembetünt, hogy kitalálta a valót. Le kellett sütni leánya előtt szemeit, és tudta, miszerint az ő órája elérkezett.

Heléna helyet foglalt mrs. Featherston hintójában, mialatt mrs. Kilsyth Cazalettel kocsizott vissza.

A poník szélgyorsasággal vitték ez utóbbiakat a lejtős uton. Az ezredes és Heléna anyja komoly beszédbe látszottak elmerülni és csakhamar eltüntek az utánuk jövők szemei elől.

Mikor a hintó megérkezett a villa Kilsyth elé és a megjöttek egy pillanatra beléptek, mielőtt szétoszlottak volna, a háziasszony ott állott egyedül a verandán és mindenki észrevette, hogy modora különösen nyugtalan, majd erőltetett. Reszketett az izgatottságtól és arczán a könyek nyomai látszottak. Zavartan kivánt mindenkinek jó éjt és visszavonult szobájába, a nélkül, hogy leányához egy további szót is intézett volna.

HUSZONHARMADIK FEJEZET.

Mrs. Kilsyth gyónása.

Sem Heléna, sem anyja nem jelentek meg azon este az asztalnál. Majdnem egyidejüleg kéretett bocsánatot az egyik a másiktól nagy fáradsága miatt.

Heléna azzal töltötte órákig az időt, hogy a legkalandosabb terveket gondolta ki a jövőre nézve, majd annyjához akart fordulni azzal a könyörgő kéréssel, hogy vigye el Jt Monte-Carloból, azután Angolországra gondolt, mint menedékhelyére addig, a mig Varuna sorsa el lesz döntve, és épen helyet akart foglalni az irásztalnál, hogy egy zárda főnökének irjon, midőn az ajtó felnyilt és azon anyja lépett be.

Mrs. Kilsyth habozni látszott, hogy menjen-e tovább vagy vonuljon vissza és arcza felváltva elsápadt, majd kipirult. Szemei nyugtalanul révedeztek a szobában és tekintetében volt valami vad kifejezés. A megfélemlitett Heléna kérdőleg nézett reá, azonban mrs. Kilsyth nem adott felvilágositást zavaráról; a kandallóhoz közeledve, egy székre hanyatlott, mely az irásztal előtt állott, a hol leánya ült.

— Kinek irsz, Helena? — kérdé hirtelen.

A fiatal leány némi habozás után felelt:

— A londoni Orsolya-zárda főnöknőjének.

— Tehát már vissza akarsz menni? Igaz, mindnyájan nagyon bünösök vagyunk egy ilyen szentnek! Vágyódol a szokott ima időre, vissza óhajtasz térni a kisvárosi becsületességhez? Láthatod, hogy spádnak igaza volt, bennünket elválasztani. Nemde?

— Oh anyám, te csalódol bennem! Nem kivánlak elhagyni. Milyen boldog lennék, ha velem jönnél. Azután szinte jobban szeretnék máshová menni, mint Angolországba, de nem ismerek magamnak más menedéket. Anyám, el akarsz vinni hazámba?

— Nem, — felelt mrs. Kilsyth röviden, — ez most lehetetlen. Más körülmények közt vezethetnél mint egy gyermeket. Te menedékről beszélsz. Mitől akarsz menekülni? A káros befolyásoktól, mik itt környeznek? Nos hát kerüld őket, nincs ellene kifogásom. Térj vissza és segitsd énekelni a farizeusok dalát. Megadom, hogy ez itt rossz hely, Európa összes bűneinek gyülekezete, de ha csak ez felel meg természetemnek!

— Anyám, te magadat ámitod! — kiáltott fel Heléna. Csak lassanként szoktál ez életmódba. Szerencsétlen voltál szegény anyám! és vágytál izgalmakra, szórakozásokra. Ha életed másként alakult volna, sosem vágytál volna a játék után.

— Igen, igazad van, — szólt mrs. Kilsyth élénken — nem vagyok felelős magamért. Látod gyermekem, a bün legnagyobb részt három dologtól függ: éghajlat, körülmények és örökölt befolyásoktól és az ember csalódna ha az erényről azt hinné, hogy akarat kérdése. Egyáltalán nincs szabad akarat; mi többé-kevésbé azok vagyunk, mivé nagyszüleink tettek. Te ebben a tekintetben boldog vagy, boldogabb nővérednél. Minden Kilsyht mintaember volt, a mig atyád nőül vett engem. En voltam a korcsnövény. Te sohasem hallottál közelebbi dolgokat anyád rokonairól, nem mondtak meg neked, hogy Délamerikában születtem és hogy ereimben az Aztékek vére is folyik. A nap gyermeke! E gondolatban rejlik valami, a mit nem lehet egyesiteni Hallingford és a kisvárosiassággal. Es mrs. Kilsyth keményen felkaczagott.

(Folytatása következik.)

kell hagynia az országot. Pedig a „Grasdanin“ hirének mégis volt alapja és maga a hir valószinűleg nemis Szófiából, hanem magasabb orosz hivatalos köröktől származott, mert ma volt alkalmam egy szentpétervári félhivatalos tudósitást olvashatni, a mely szárazon kimondja, hogy a peterhofi császártalálkozásokból Oroszországban meritett illusiók szétfoszlottak és Bulgáriát illetőleg Oroszország az eddigi teljes passzivitás mellett marad, mivel egyrészt Németország nem akarja feláldozni és nemis áldozhatja fel osztrák-magyar szövetségesének érdekeit, másrészt pedig Oroszország nem volt hajlandó magát egy Franczia-német háboru esetén teljes semlegességre kötelezni. — E szerint a szt-pétervári félhivatalos és hivatalos körök véleménye szerint is, a peterhofi császártalálkozás dacára marad minden a réginél, a miről mi itt az osztrák-magyar monarchián belül régóta meg voltunk győződve. Egy csepp et sem vagyunk kiváncsiak rá, hogy mit fognak erre mondani az orosz lapok. Előre is lehet tudni, hogy igyekezni fognak mindent Bismarck herczeg és aggonosz osztrák-magyar diplomaczia cselszövényeinek bünül felróni. De arra azután csakugyan kiváncsiak vagyunk, hogy szemben a kategorikus félhivatalos kijelentéssel, melyik oldalról fogják ujra kezdeni a panszláv körök leosillapitására és hitegetésére czélzó jövendölseiket a legközelebb várható nagy és meglepő fordulatokról a Keleten ..

Legujabb posta.

— **A kegyvesztett tisztikar.** Gráczból teljesen hiteles forrásból eredő értesülések szerint, a gráczi tisztikarra a november előléptetések alkalmával igen kellemetlen meglepetések várnak. A tisztikar alig egy-két tagja fog előléptetésben részesülni, de annál tömegesebben történnek majd az áthelyezések és a tisztikart szétszórják Ausztria minden részébe.

NAPTÁR.

Augusztus 31. Péntek. Romai katholikus naptár: Rajmund. Protest. naptár: Paulin pk. Görög-orosz naptár: (augusztus 19.) András ap. Nap kél 5 óra 18 perczenyugszik 6 óra 41 perczkor.

Szeptember 8. és 9. Országos tornaünnepély Aradon.

Augusztus 30. A „Rumänische Revue“ ellen inditott sajtóper tárgyalása az aradi kir. törvényszéknél délelőtt 9 órakor.

— „A Kölcsey könyvtár“ kedden és szombaton délután 3—4 és pénteken délelőtt 11—12 óra közt használható.

HIREK.

Arad és vidéke.

— **Az „Aradi Közlöny“ szerkesztősége, mától fogva lapunknak a Petőfi-utcza 1. szám alatt lévő nyomda helyiségével egy épületben van, balra a második emeleten.**

— **Megyei közgyülés.** Aradvármegye törvényhatósági bizottságának őszi évnegyedes közgyülése, a szüreti idény iránti tekintetből, a szabott időnél előbb, szeptember hó 24-én délelőtt 9 órakor fog megtartatni. — A gyülési tárgysorozatot legközelebb közölni fogjuk.

— **A Kelemen-ünnepély** aradi rendező bizottsága tegnap délután ülést tartott Nikolits Döme elnöklete alatt, a ki jelentette, hogy f. hó 28-án részt vett a makói rendező bizottság ülésén, s az ünnepély programmja végleg megállapittatott. Az elnök felkérte e bizottság tagjait, hogy szeptember 7-én d. u. 4 és fél órára az aradi pályaudvarban teljes számmal megjelenni sziveskedjenek a budapesti vendégek fogadtatására. A csanád-palotai és makói kirándulásra az arad-csanádi vasutak igazgatósága önkezelési áron bocsát a bizottság rendelkezésére különvonatot. A szini előadás programmjának egyik számát a Sarkadi nővérek táncza képezi, a melyhez zenekar is szükséges s ennek szervezésére Mosonyi Károly szinigazgató kéretett fel. A szinielőadás rendezésével járó előmunkálatokkal Mosonyi igazgató és Bács Károly szintársulati tag lesznek szivesek foglalkozni. Az aradi szini előadás után társas vacsora lesz a Fehér keresztben. A vendégek elszállásolására nézve is megtétetnek a szükséges intézkedések. A közreműködő művésznők a Fehér keresztben lesznek elszállásolva, a többi vendégek lehetőleg magán szállásokon. A művésznőknek felajánlandó koszorukra gyüjtő ivek bocsáttatnak ki. Elnök inditványára a rendező-bizottság következő tagokkal egészittetett ki: Takácsy Sándor dr, Bánhidy István báró, Páris Gábor, dr., Mészáros István, Simon Jenő, Simon Akos dr, Priegl István, Stipel Károly dr, Bonts Gyula dr, Szász Iván dr, Oláh Elemér, Oláh Arpád és Németh János.

A rendező-bizottság a következő meghivást bocsájtotta ki:

Kelemen László első magyar szinigazgató emlékére Aradon, Cs.-Palotán és Makón f. évi szeptember hó 7-én és 8 napján méltóságos Krivinai Lonovits Józsefné Hollósy Kornélia urnő védnöksége alatt rendezendő ünnepélyekre a t. közönséget tisztelettel meghivja

A Kelemen-ünnepélyt rendező aradi bizottság.

Az ünnepélyek sora a következő:

I. Aradon:

1) Folyó 1888. évi szeptember 7-én d. u. fél 5 órakor a budapesti vonattal érkező küldöttség fogadtatása.

2) Este fél 8 órakor diszelőadás a városi szinházban, melynek müsora a következő:

Első szakasz:

1) Hymnusz (Kölcsey Ferencztől) Enekli az aradi dalkedvelők egyesülete.

2) Kelemen László életrajza Dr. Vály Bélától felolvassa Beresényi Béla a nemzeti szinház tagja.

3) Opera áriák: énekli Rotter Gizella a budapesti m. kir. operaház tagja.

Második szakasz:

4) „Egy kis vihar“ jelenet a házasságból irta Dreyfuss: Előadják: P. Markus Emilia urnő, Náday Ferencz ur a budapesti nemzeti szinház tagjai.

5. Romance és népdalok: énekli Pálmay Ilka urnő a budapesti népszinház tagja.

6 „Két év multán“ vigjáték egy felvonásban, előadják: P. Márkus Emilia urnő és Náday Ferencz ur.

Harmadik szakasz:

7. Diszköltemény dr. Váradi Antaltól, szavalja Feleky Miklós ur az orsz. szinészegyesület alelnöke.

8. Táncozok, lejtik: Sarkadi Mariska és Stefánia urhölgyek a kir. operaház tagjai.

Csanád-Palotán:

1. Szeptember 8-án reggel 7 órakor különvonatt al kirándulás Csanád-Palotára.

2. Reggel 9 órakor érkezés és Kelemen László sirjának megkoszoruzása

3. Fél 10 órakor ünnepélyes szent mise a róm. kath. templomban.

4. Fél 11 órakor Kelemen László emlékszobrának felavatása. A Kölcsey Hymnus éneklése. Emlékbeszéd Kelemen László felett; tartja Beresényi Béla a nemzeti szinház tagja. A szobor átadása. A „Szózat“ éneklése.

5. Fél 12 órakor indulás Makóra a külön vonattal.

Makón:

1. Szeptember 8-án délután fél kettőkor fogadtatás a vaspályánál

2. Két órakor társas ebéd a kaszinó termeiben.

3. Fél nyolczkor diszelőadás a szinkörben ugyanazon müsorral és közreműködőkkel.

4. Előadás után diszlakoma és táncz a kaszinó termeiben.

Az aradi szini előadásra jegyek előjegyezhetők folyó évi szeptember hó 2-ik napjától kezdve mindig délelőtt 10-től 12 óráig a szinházi irodában Mosonyi Károly és Bács Károly bizottsági tagoknál.

A mult idény bérlői felkéretnek, hogy helyeik megtartása iránt ugyanott szeptember 6-ik napjának d. e. 12 óráig nyilatkozzanak.

— **A miniszter köszönete.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter: Czárán Gergely földbirtokosnak, azon bőkezüségéért, hogy a seprősi Czárán Tivadar-féle alapitványi elemi iskola részére egy 500 frt értékü telket ajándékozott, köszönetét nyilvánitotta

— **Aradmegye költségvetése.** Aradmegye jövő 1889. évi költségvetési előirányzata, az állandó választmány tegnapi ülésében állapittatott meg. A szükséglet és fedezet egyenlően 98183 frt 68 krral vannak felvéve, s ebből 92000 frt állami javadalmazásképp áll rendelkezésre, 6183 frt 68 krt pedig a vármegye saját jövedelmei tesznek. A megállapitott előirányzat, az előző évektől, egyes dolog szükségletektől eltekintve, annyiban tér el, hogy a megyei árvaszékhez az eddigi közigazgatási gyakornok helyett egy uj aljegyzői állás szervezése és az ennek megfelelő fizetés vétetett fel. — Ezen költségvetési előirányzat az 1883. XV. t.-cz. 4. és az 1886. XXI. t.-cz. 17. §-a értelmében f évi szeptember hó 5-től 19-ig a megyei levéltárban közszemlére lesz kitéve, hol azt a vármegye minden adófizetője megtekintheti, s az ellen esetleges felszólamlását megteheti. — Ezen kitétel után a költségvetés, a törvényhatósági bizottság őszi közgyülésére terjesztetik be.

— **Az országos tornaünnepélyhez.** Az országos tornaünnepélyre vonatkozólag ujabban a következő értesiléseket kaptuk: Felhivás Arad város t. cz. polgáraihoz! Az II. országos tornaünnepély f. évi szeptember hó 8-án és 9-én városunkban tartatik meg, melyre eddig 3 fővárosi és 5 vidéki tornaegyesület jelentkezett. Közöltük a bejelentett tagok névsorát, kik között ismerősre vagy talán barátra akadtak egyik-másik polgártársunk. Tisztelettel kérjük tehát mindazokat, a kik a városunk falai közé jövő tornászokat elszállásolni óhajtják, hogy ezen szándékukat alulirott elnökségnél minél előbb bejelenteni sziveskedjenek. Hisszük, hogy Arad szab. kir. város közönsége régi hiréhez méltó magyar vendégszeretettel fogadja hazafias ünnepély alkalmából körébe érkező vendégtornászokat, kik egy szép ügynek, a magyar nemzeti tornázásnak bajnokai gyanánt lépnek sikra. Kelt Aradon, 1888. évi aug hó 29-én, Robitsek Agoston dr. egyleti elnök. Sallai Béla dr. albizottsági elnök. — A vásártéri csarnok már közel áll a befejezéshez a vállalkozó épitész szeptember 3-án teljesen felépitve fogja átadni az épitő bizottságnak mely után a diszitési munkálatok veszik kezdetüket. A «Magyarországi Tornaegyletek Szövetsége“ szakbiztosa, Bokelberg Ernö szeptember 4-én Aradra jön s Nagy Sándor aradi müvezetővel egyetértve fogják a tornaszerek helyét megállapitani. Az egész ünnepélyi programm igen érdekesen van összeállitva s igy egy minden tekintetben sikerülni igérkező ünnepélyre van kilátásunk. — Az országos tornaünnepély tornagyakorlataiban résztvevő tagtársakat tiszteletel fölkérem, hogy a tornaórákra pontosan megjelenni sziveskedjenek. Nagy Sándor, müvezető. — Az országos tornaünnepélyt rendező albizottság ragjaia lyceumi tornateremben a ma d. u. 5 órakor tartandó ülésre tiszteletel meghivatnak. Arad, 1888. augusztus hó 31-én Dr. Sallai Béla elnök.

— **Halálozás.** Mint részvéttel értesülünk, Aradváros egy közbecsülésben áldott öreg polgára hunyt el hosszas szenvedés után tegnap délelőtt. Pollák Adolf a halott, kiben az aradi izr. hitközség egy uttörő előharczosát vesztette el. Hitsorsosai bizalma még 1882-ben a hitközségi alelnöki állásra emelte, mely tisztet buzgalommal és hitközségének jól felfogott érdekeinek istápolásával viselte egész a folyó évben meg ejtett tisztujitásig, a mikor betegsége kényszerítette a visszavonulásra. Bing Vilmos az aradi kormánypárt egyik derék elnöke az elhunytban apósát gyászolja. A halálesetről a család következő gyászjelentést bocsájtotta ki:

Alólirottak mélyen sujtott s fájdalmas szivvel tudatják saját s számos rokonaik nevében, a forrón szeretett s felejthetlen férj, atyja, após, nagyatya, testvér, sógor és rokon Pollak Adolf urnak, f. évi augusztus hó 30-án, délelőtti 11 órakor, és munka életének 71-ik s boldog házasságának 45-ik évében, hosszas szenvedés után, a gondviselés kifürkészhetlen akarata következtében történt jobblétre szenderültét. A boldogult hült tetemei pénteken, augusztus hó 31-én, d. u. 5 órakor fognak Szabadság-tér 7. sz. alatti házból a helybeli izr. sirkertbe vitetni s az ott tartandó gyászbeszéd után örök nyugalomra tétetni.

Béke poraira! Áldás emlékére! Arad, 1888. aug. 30. Özv. Pollak Adolfné szül. Basch Fánéje, Sonnenfeld Róza szül. Pollak Rockenstein Bella szül. Pollak leányai; Bing Vilmos, Sonnenfeld József, Rockenstein Károly, vejei; Rockenstein Nanette szül. Pollak, Fischer Johanna szül. Pollak, testvérei. Bing Gyula, Bing Rezső, Sonnenfeld Emma, Sonnenfeld Ferencz, Rockenstein Alfréd, unokái; Grors Teréz szül. Basch, Rosenthal Josefin szül. Basch, Benna Róza szül. Basch, Geyer Cecilia szül. Basch, sógornői; Steiner Mór, Basch Mór sógorai.

— **Az aradvárosi kereskedelmi akadémiához** a magyar és franczia nyelvnek tanszékére négy pályázó közül Varga Imre, makói polgári iskolai igazgató s középiskolákra képesitett tanár választatott meg.

— **Aradvármegye legtöbb adót fizető bizottsági tagjainak** 1889. évre érvényes névjegyzéke, az igazoló választmány tegnapi ülésében megállapittatott, s f. é. szept. hó 1-étől 15-éig, Kabdebó Kálmán tb. főjegyző irodájában a megyeházán közszemlére kitéve lesz, hol az érdeklődők által megtekinthető. — A névjegyzék elleni esetleges felebbezések, a kitéltől számitott 15 nap alatt, vagyis szeptember 15-ig adandók be. — A névjegyzékbe felvett első legtöbb adót fizető 11027 frt 76 kr. adóval br. Edelsheim Gyulay Lipót zarándi nagybirtokos, az utolsó pedig 196 frt 22 kr. adóval Kohn Salamon s.-ékudvari lakos.

— **Magyar iskola-szentelés Szintyén.** Agyai levelezőnk irja 28-iki kelettel: Nagy fontosságu s egész jövő életére kiható ünnepélyes napja volt augusztus 26-án a szintyei magyaroknak. Ugyanis iskolájuk — mely egyszersmind imaházul is szolgál — ekkor szenteltetett fel. Nevezett nap reggelén kevéssel 9 óra után érkezett Szintyére Nagy Sándor ágyai lelkész ur, és Varga Károly ev. ref. tanitó; már akkor a szintyén lakó maroknyi magyarság ott várakozott az iskola udvarán. Miután a szt asztal megterittetett, a hivek begyülekeztek az imaházul szolgáló tanteremben s egész buzgósággal kezdték énekelni: „Im bejöttünk nagy örömmel,“ s ez ének 4 versének eléneklése után Varga Károly ágyai tanitó vezetése alatt énekeltetett: „Jövel szent lélek ur Isten“ s azután a 233-ik templomszentelési éneknek 3. verse. Ekkor Nagy Sándor ágyai lelkész lépett a szószékre s megható ima után, predikált a 95-ik zsoltár 1-ső verse alapján, ecsetelvén a most megnyitandó imaház s iskola fontosságát, rajzolva az öröm ünnep jelentőségét. Az egyházi beszéd s ima után kiosztatott az ur vacsorája, részesülvén abban 32-en. Urvacsora osztás alatt énekeltetett: „Jer lássuk az Ur keresztjét.“ Az urvacsora osztás utáni imát „E gyülekezeten mely e helyre telepedett“ ének zárta be s ezzel az ünnepély az imaházban véget ért.

Nem maradhat azonban említés nélkül azon körülmény, hogy mig az ünnepélyen, román, katholikus s izraelita is vett részt, akkor négy unitarius család, számszerint tiz lélek, kik pedig magukat nagy magyaroknak tartják, az ünnepélytől távol tartotta magát, sőt az igen egyszerü közebédre az ágyai lelkész ur által utánok küldött gondnok s egy presbiter hivására nem csak, hogy meg nem jelentek, sőt a gondnokot s presbiert kinevették s kigunyolták.

Tizenkét óra előtt kevéssel megjelent Patóh Károly erdőhegyi lelkész s Bod Ferencz s. lelkész, kik elfoglaltságuk miatt előbb nem jöhettek. Az ebéd fél 1 órakor kezdődött s az első felköszöntőt Nagy Sándor ágyai lelkész mondta, felemlitve, hogy bár a hivekben megvolt a buzgóság, mégis ők e munka véghezvitelére szegények és erőtlenek lettek volna, h József főherczegő fenősége, Ormós Péter aradi alispán ur és Venckheim Frigyes gróf ur az alapot oly bőkezüen meg nem vetik. Ehhez járult az aradi Kölcsey-egyesület, a kisjenői takarékpénztár, ref. segélyegylet, Aradmegyetörvényhatósága, az államsegélyt kiosztó bizottság, Károlyi Tiborné grófnő kegyes adománya és végül Agya község adománya, mely adakozások összege mindent pénzbe számitva 947 frt 90 krra ment. Emeli poharát a kegyes adakozókért, kik különben az isteni tisztelet alkalmával is fel lettek emlitve.

Utána Patóh Károly emelt poharat, az itt, a román atyafiak közt megtelepedett maroknyi magyarság egyetértésére, egyházuk felvirágzására, mely biztos záloga magyar nemzetiségük fenmaradásának.

Varga Károly, Nagy Sándor ágyai s Patóh Károly erdőhegyi lelkészekre emelé poharát mint olyanokra, kik az ige testté lételét oly hévvel felkarolták s közbenjárásukkal létesitették. Végül Bod Ferencz s. lelkész éltette az egyházi tagokat. Az ebéd folyama alatt megjelent Peczrik Antal uradalmi erdész ur, ki nemes szivü közbenjárásával szintén lelkes protektora volt s a jövőben is lenni fog a szintyei magyar ügynek. Isteni tisztelet után nagy lelkesedéssel s egyhangulag megválasztatott lelkész-tanitóvá Bod Ferencz erdőhegyi s. lelkész, ki hivatalát szeptember 3-án foglalja el.

A közebéden szintén részt vettek katholikusok és románok s látszott, hogy mindkét fél valláskülönbség nélkül testvérnek tekinti egymást.

Semmi sincs tehát uj a nap alatt. A 17-ik században s az előtt is volt Szintyén ref. magyar egyház, melynek utolsó lelkésze Harsányi Mihály volt s ma 1800 román közt 200 lélek magyar ref. egyházat alkotott s a magyar iskolát létesitett. Adja isten itt is, a közös magyar haza más nyelvü és vallásu, de a hazaszeretetben — a legjobb hitem szerint — egy érzelmü fiai közt a legszebb egyetértést.

— **Eljegyzés.** Frankó Andor soborsini köztisztelettben álló gyógyszerész, a napokban jegyezte el Schuster József valemarei m. k. sótárnok szép és müvelt leányát Sarolta kisasszonyt. — Ismerőseik nagy száma tartós boldogságot kiván a szép frigyhez.

— **Agyonvert vállalkozó.** A szeged Deutsch Emil és társai vállalkozó czég a Körös-szabályozás földmunkálatait végzi jelenleg. A munkálatokat Gyomán a czég megbizottja, Németh Jenő vezette, kit a munkások hétfőn agyonvertek. A megdöbbentő esetet táviratilag tudatták a szerencsétlen szegedi hozzátartozóival és feleségével, kik vérei azonnal Gyomára utaztak. A véres esetről Szegedről a következőket irják: Németh Jenő szegedi vállalkozót hétfőn reggel gyilkolták meg a gyomai töltésnél. A szombati bérfizetésnél a munkások egyike jogtalanul fölvette egy gyomai munkás fizetését. A károsult munkás vasárnap kérte a bérét, mire Németh kijelentette, hogy előbb megvizsgálja a csalást. Mig Németh másnap reggel a munkások közt kereste a csalót, egy 23 éves rovott előéletü gyomai munkás orozva ásóval ketté hasitotta a fejét. A gyilkosság összebeszélésre történt. A gyilkost letartóztatták s most a csabai börtönben van.

— **Terjed a filloxera.** Temesvármegye községének szőlőiben a filloxera jelenléte megállapittatván, nevezett község határa, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszternek rendeletével zár alá helyeztetett.

— **Véres verekedés** volt folyó hó 28-án Szabadhelyen. Kovaszinszán Flore és Sztojka Vaszil valami cseklységért összeczivódván, utóbbi kést ragadott és Kovaszinszánt életveszélyesen megsértette. A tettest elfogták, sérültet pedig orvosi gyógykezelés alá vették, azonban aligha fel fog épülni.

— **Talált huszár-ló.** Kurtics közelében egy felkantározott huszár-ló találtatott Gazdájának majd meggyülik miatta a baja.

— **Budapest-Szeged közti menetárak leszállitása a m. kir. államvasutakon** A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesülés szerint a Budapest és Szeged közti Szabadkán át érvényes menetárak f. évi szeptember 1-től kezdve következőképen állapittattak meg még pedig: Combinált gyors személy vonatoknál: I. oszt. 13 frt, II. oszt. 9 frt 80 kr, III. oszt. 7 frt 40 kr; személyvonatoknál: I. oszt. 10 frt 90 kr, II. oszt. 8 frt 20 kr, III. oszt. 5 frt 40 kr, omnibus és vegyes vonatoknál I. oszt. 10 frt 90 kr, II. oszt. 6 frt 40 kr és III. oszt. 4 frt 10 kr. Ezen intézkedés által a Budapest s Szeged közt Szabadkán át kiadásra kerülő menetjegyek árai egyenlővé tétettek az osztr. magyar államvasut vonalán Budapest s Szeged közt Czegléden át kiadásra kerülő menetjegy áraival. Bpest, 1888. augusztus hó. Az igazgatóság.

— **Zenedei értesités.** Az aradi zenekedvelők egyesületének zenedéjében az oktatás f. é. szeptember hó 8-án veszi kezdetét. A beiratások f. é. szeptember hó 1-től kezdve szeptember hó 12-ig d. e. 11—12 órakor történnek ünnep és vasárnapok kivételével. A beiratási dij 5 frt; az egész évi, félévi részletekben fizetendő tandij egy főhangszer után 25 frt, egy mellék hangszer után 10 frt. Egyesületi tagok által ajánlott növendékek 5 frttal kevesebbet fizetnek. A karének ingyenes és kötelező. Tanári kar: Hendl János igazgató, (hegedü, karének) Budits Adám (hegedü) Gunscher Emilia (zongora), Rau György (hegedü és gordonka), Schwarcz Antal (zongora), Szégal Gabriella (müének), Ubl Ferencz (zongora, fuvola). Minthogy a folyó évi szeptember hó 12-én tul a felvétel már csak a választmány beleegyezésével történhetik és a növendékek csak korlátolt számban vétetnek fel, felkéretnek a t. cz. szülők vagy helyettesik, hogy a beiratásukhoz a felvételt szándékolt növendékekkel mielőbb megjelenni sziveskedjenek. Arad, augusztus hó 27-én. Hendl János igazgató.

— **A rohitschi fürdő látogatásának megkönnyebbitése** czéljából folyó évi szeptember hó 1-től kezdve a m. kir. államvasutak C. Moravicza, Delnicze, Dombovár, Fiume, H.-Bonyhád, Jarka, Kaposvár, Kapronczа, Károlyváros, Körös, Ogulin, Zágráb és Zákány állomásairól szeptember hó végeig érvényes 30%-al mérsékelt II. és III. oszt. menettérti jegyek fognak kiadatni. Ezen jegyekre nézve egyébként a m. kir. államvasutak személydijszabásához tartozó II. pótlékban Ia alatt felsorolt menettérti jegyekre nézve érvényes határozmányok mérvadók. Budapest, 1888. aug. hó. Az igazgatóság.

— **Franczia, angol és német társalgó és tanterem** nyilik meg Aradon Krausz Soma nyelvtanár vezetése alatt. Az intézmény minden esetre szükséget pótol Aradon és igen jó hatásunak igérkezik. Krausz nyelvtanár idevágó felhivása lapunk mai számához van mellékelve s felhivjuk rá a figyelmet.

— **Teljes ellátást kaphat** két középiskolai tanuló egy a lyceum közelében (Eötvös-utcza 1. szám alatt) lakó intelligens családnál, hol minden tekintetben megfelelő felügyeletben részesülnek. Bővebb felvilágositást ad lapunk szerkesztősége és kiadóhivatala

HAZÁNK és a FŐVÁROS.

— **Lonkay Antal**, a «Magyar Allam“ szerkesztője, hosszas szenvedés után b.-füredi nyaralójában szerdán meghalt. Lonkay ismert nevü hirlapiró, s a klerikalis irányzatnak a magyar sajtóban egyik legrégibb szóvivője volt, s mint ilyen, bizonyos hirnévre is tett szert. Az ötvenes évek végén alapitotta napilapját, az „Idők Tanuját“-t, mely a „Pesti Hirnök“-kel, a nagytudományu s kiválóan hazafias érzületü Török János konzervativ lapjával szemben, melyet a főpapság organumának tekintettek, ugy szerepelt, mint az alsó papság közlönye. A két lap a hatvanas évek végén egyesült s akkor vette fel a „Magyar Allam“ nevet; Lonkay nagy buzgalommal, a szabadelvüség iránt nagy gyülölettel szerkesztette e lapot, mely az alsópapság körében állandó befolyásnak örvendett, s bár többször történt kisérlet e lap tulzó iránya ellensulyozására, Lonkay mindig diadalmas maradt a versenyben. Hirlapirói tolla nem volt tehetség nélkül, s bár sok mosolyra késztő különösséget produkált — ellenfeleit például rendesen „szabadoncz“-oknak titulálta — polemikus tollában sokszor volt erő s például a zsidóházasság ellen való agitacziójában tágabb köröket is be tudott vonni, mint a melyek rendesen ráhallgattak. A katholikus érdekeket állandóan, nagy hévvel hangoztatta, s azok védelme czimén lapjával sokszor igen jó szolgálatokat tett más érdeknek is, mint pél- [illegible] mely az alsó klerus körében való elterjedését kiválóan e lap s első sorban Lonkay rokonszenves magatartásának küszönheté. Igen sok gyüjtést eszközölt lapjában, rendesen szorosan vett katholikus. gyakran külföldi czélokra, a mint általában fáradhatatlan volt minden ügy propagalásában, a melylyel használhatni vélt az általa kitüzött czéloknak. Az utóbbi választások alatt Nyitramegyében mérsékelt ellenzéki képviselőjelöltnek is felépett de kisebbségben maradt. Eletének a köználya szolgálatában fénypontja, hogy 1848-ban férfiasan teljesitette kötelességét a haza szolgálatában.

— **Merénylet a párizsi német nagykövetségnél.** Párizsból szerdáról a következőket távirják: Nyolcz nap óta egy ember több izben megjelent a német nagykövetségécél, azt adva elő, hogy egyik titkárral akarna beszélni, de Turnauer, a tudakozó iroda főnöke mindannyiszor elutasitotta. Tegnap az illető ismét megjelent s alig hogy belépett, pisztolyt rántott elő és Turnauerra lőtt, azt kiáltva: „Sikerült végre egyet közülök megölnöm!“ Turnauert a lövést nem találta. A merénylőt kinek Garnier a neve és 66 éves, azonnal letartóztatták. Azt állitják, hogy az 1870-iki háboru teljesen tönkretette s azért akar boszut állni. Természetesen azonnal felmerült az a feltevés, hogy a merénylő őrült.

— **Rövid hirek.** Az erdélyi részekben utaztatják bel és külföldi lapok a sokat emlegetett Mackenzie orvost, kinek eszébe sincs oda menni; egy névrokona jár ott. — A Mannlicher-puskákkal legujabban a pozsonyi hadtestet látták el, melynek tartalékosait most hivják be hét napos fegyvergyakorlatra — Zentán Kossuth Lajos névenapja ünnepér szinházi diszelőadást is rendeztek. — Szegeden a felső leányiskola igazgatásával ideiglenesen Krikayné Barbaró Emma bizatott meg, uj tanárokká pedig Czimer Károly honvéd-hadnagy s ludoviceumi tanár és Bauer Frigyes választattak meg; folyamodott dr. Rácz Géza volt orsz. képviselő is, de csak egy szavazatot kapott. — Vingán uj takarékpénztár van alakulóban, százezer frtnyi tőkével. — Pozsony városa kötelezővé tette a háztulajdonosokra nézve, hogy a vizvezetéket házaikba bevezettessék.

NAGYVILÁG.

— **A bellovai rablóvezért elfogták.** Ezzel a feltünést keltő hirrel lepi meg a „N. Fr. Presse« szófiai tudósitója keddi táviratában az olvasó közönséget. A távirat szerint, Savov, a hirhedt rablóvezér, ki vad banditáival Bindert, Laendlert és Mitkoglut letartóztatta, aznap került hurokra Szófiában. Savov egy Szófiában időző barátjához, ki az ottani helyőrségi lovasságná

mint altiszt szolgál, levelet irt, melyben értesiti, hogy e hó 28-án Szófiába rándul, mert szeretne vele egy görbe napot tölteni. Az altiszt mit sem tudott arról, hogy Savov a bellovai rablók vezére, de azt tudta róla, hogy több izben megbüntettetett és gyanus egyéniség, s mivel mostanában a katonáknak nem igen tanácsos gyanus egyéniséggel mászkálni, — az altiszt a mint parancsnokától a szabadságot kérte, bejelentette azt is, hogy kivel akar mulatni Savov bérkocsin hajtatott a lovassági kaszárnyához, maga mellé ültette az altisztet, s az után a városon át egy mulatóhely felé ment, ahol már erős lovas-osztály várt reá. Midőn Savov azt észrevette, yataganját, revolverét és töltvényeit elhajigálta. A katonák erős födözet alatt vitték a rendőrségre, amely előtt már nagy néptömeg várakozott. A rablóvezért azonnal szembesitették Binderrel és Mitkogluval, de erre jóformán nem is volt szükség, mert Savov mindent bevallott. Zsebében 290 frtot találtak. A rendőrség azonnal átadta a hadbiróságnak. Azt hiszik, hogy Savov az altiszt segélyével ujabb gaztettet akart elkövetni.

— **Rövid hirek.** György görög király, kinek tiszteletére Vilmos német császár Berlinben udvari ebédet adott, szerdán onnan elutazott Kopenhagába. — Boulanger, egy párisi távirat szerint, Svédországba utazott; indulása idejét titkolták — — Gmundenben a jótékony czélu előadást, melyben Prokesch Ostenné grófnő az egykori hires „tücsök" is fellépett, János főherczeg is végig nézte s az egykori hires színésznőt elárasztották virágokkal; az előadást ismétlik s ekkor a czárné is jelen lesz. — Innsbruckban a néhai pater Genter helyére Grissman Antal klerikális tanitót választották meg tartománygyülési képviselőnek. — Kattaróban hétfőn reggel három másodperczig tartott földrengést éreztek.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK

A „Románische Revue" sajtópere.

Arad, aug. 30.

Az aradi kir. törvényszék előtt, ma délelőtt folyt le — a lapunkban sokat emlegetett „Romänische Revue" folyóirat sajtópere.

E per érdemleges méltatását, lapunk első czikke végzi el, itt csupán a részletos tudósitást adjuk a tárgyalásról a következőkben:

A törvényt alkalmazó biróság tagjai voltak: Ottrubay Károly elnök, Steinitzer Károly és Petrovszky József szavazó birák, jegyzők: Simon Akos és Sólyom Andor. A közvádat Parecz György kir. ügyész képviselte. Vádlott Albu István személyesen jelen van; védője Brediceanu Koriolán lugosi ügyvéd, hirhedt román nemzetiségi agitator.

Az esküdtszék következőképen alakittatott meg: Millig Mátyás, Priegl István, Balogh Ferencz, Kelemen Ferencz, Avarffy Ferencz, Maresch Gyula, Kiss Armin, Novotny Lajos, Plesch Mór, Gruber Ede, Szalay Károly és Köpf Kálmán rendes tagok; Arkay Kálmán és Nagy Kálmán póttagok.

A tárgyalás megkezdése előtt az esküdtektől a szokásos eskü kivétetvén, Ottrubay Károly elnök bejelenti, hogy gondoskodott hites tolmácsról és mint ilyent megidéztette Steinitzer Félixet, ki szintén megeskettetett.

A tárgyalás fél tizkor megkezdődvén, vádlott az általános kérdésekre előadja: Albu Stefán, román resiczai tanitó, nős, 1 gyermek atyja, 41 éves. Albu hatalmas, nagy, erőteljes alak, az egész tárgyalás folyamán közömbös, nyugodt magatartást tanusitett, csak a verdikt elhangzása után komorodott el.

A hozzáintézett kérdésre kijelenti, hogy az inkriminált czikkeknek ő a szerzője (?) és a felelősséget azokért elvállalja.

A vádlevelet olvasta fel ezután Simon Akos jegyző.

Parecz György kir. ügyész által a sajtóbirósághoz benyujtott vádlevél a „Romänische Revue" czimü havi folyóirat mult 1887. évi julius és augusztusi számaiban megjelent „Zur Lage der Romänen in Ungarn" és „Die or. grich. Kirche in Ungarn und Siebenbürgen" czimü czikkekben foglalt nemzetiség elleni izgatás vétsége miatt emel vádat. Minthogy az azokban foglaltak a románokat a magyarság elleni gyülöletre izgatják, s azoknak ugyszólván minden sora, minden szava a magyar nemzet elleni gyülölet szitására irányul, közvádló a büntető törvénykönyv 172. §-ának 2-ik bekezdése szerint minősülő alkotmány elleni vétségben kéri marasztalni a vádlottat.

A vádlevél felolvasása után elnök kérdést intéz a vádlotthoz, nem kiván-e előlegesen nyilatkozni.

Vádlott erre németül engedelme kér néhány szóban előlegesen nyilatkozhatni.

Elnök: Nem tud-e magyarul, mert tulajdonképen ezen a nyelven kellene beszélnie?

Vádlott: (németül) Nagyon keveset. Egy kissé birom ugyan a magyar nyelvet, de kérem a tek. biróságot, méltóztassék megengedni, hogy németül beszélhessek, mert e nyelven sokkal jobban vagyok képes magamat kifejezni. Nagyon sajnálom, hogy nem használhatom anyanyelvemet, mert e nyelven vagyok képes leginkább érzelmeimet, gondolataimat kifejezni. (Németül egészen folyékonyan és korrektül beszél.)

Ezennel egészen ünnepélyesen kijelentem, hogy sohasem viseltettem gyülölettel a magyar nemzet ellen, midőn az inkriminált czikkeket irtam, nem akartam gyülöletet kelteni a magyarság ellen, csak mint tanitó kritizáltam a kormány közoktatási politikáját.

Sólyom Andor jegyző olvasta fel ezután a két hosszadalmas czikket, melyeknek felolvasása több mint egy fél órát vett igénybe. — Ambár az inkriminált czikkek egész tartalmukban lázitó természetüek, a közvádló különösen a következő pontokat jelölte ki vádlevelében, mint a melyek a bünvádi eljárás megindására legtöbb okot szolgáltattak:

„Midőn ezelőtt kék évvel a magyarországi és erdélyi románok szomoru helyzetét ecseteltük, megjegyeztük volt, hogy Magyarországon az állami élet összes ágaiban csak is a magyarok érdeke irányadó, — mig, a többi lakosság oagyobb részét tévő lakosságnak érdekei nemcsak hogy figyelmen kivül hagyatnak, de a ni még több, mint szeparastikus törekvések tekintetnek. Ez a mai napság még inkább igaz, mint annak előtte. Az uralgó chauvinizmus annyira eltompitotta a jog és méltányosság érzékét minálunk, hogy nem elégszenek már meg többé a magyarok inkább a véletlen, mint valódi érdemük árán nyert állásuknak a szó tágabb értelmében való teljes kihasználásával, hanem rossz szemmel nézik azt is, hogy a többi hazai nemzetiségek jelen elnyomott helyzetükben fejlődni és előre haladni törekszenek. Más szavakkal, az uralkodó magyarság nem elégszik meg saját előnyének ugyis idegen erőkkel való biztositásával, hanem működését e mellett még direkte a többi nemzetiségek hátrányára irányitja. A magyarok a többi nemzetiségekben nem társukat tekintik, melyeknek ereje az egész állam erejét növeszti, de ellenüket, melyeknek ereje az ő gyengeségüket, feltételezi. A magyar állam mai alkatában csakis a magyar nemzetiségi aspirácziknak nyujt biztositékot, mig a többi nemzetiségek, melyek az államot erőik megfeszitésével szintén fentartani segitik, a magyaroktól előhaladásukban nem hogy segitettnének, de sőt lehetőleg elnyomatnak. — Ezen állapotok már tágabb körökben is ismeretesek, és nem tévedünk, ha állitjuk, hogy felfogásukban az ország többsége (!) osztozik." „Ha pedig ez igy van, akkor az ebből folyó következmények a magyar államra nézve ép oly szomoruak, mint végzetesek és veszélyesek." „Hogyan lelkesedhetik egy nép olyan institucziókért, a melyeknek éle sajátegyénisége ellen van irányitva, hogyan áldozza fel életét és vagyonát oly szervezetért, melyet magára nézve károsnak tart?" „Ha a románok még most jó hazafiak, az csakis az ő konzervativ jellemüknek s a jelen rendszer tarthatatlanságában vetett hitüknek köszönhető, mert a magyarok már régen megvontak tőlük minden alapos indokot hazafiaknak lenni. Ha pedig a románok majd megszünnek jó hazafiak lenni, akkor az nem az ő, hanem az uralkodó rendszer és intézőinek hibája lesz." „Nagyon rövidlátó kell, hogy legyen az ember, hogy elhigyje, vagy másoktól nagy rövidlátóságot kell feltételeznie, hogy elhitesse, miszerint az olyfajta mozgalmak, — mint a nemzetiség egyéniségének fentartására irányulók — büntetlenül elfojthatók."

Ez az első czikk inkriminált részének veleje. A másik czikk, a mely a görög nemegyesüit egyház visszás állapotával, annak a többi és különösen a katolikus egyházzal szemben elfoglalt alárendelt helyzetével foglalkozik, e sorokkal végződik: „Ilyen körülmények közt arra kell visszatérnünk, a mig csak nemrég a románok mai helyzetéről e lapokban kifejtettük, hogy az uralkodó körök nem elégszenek meg a magyarság szupremáczia jának és előrehaladásának ugyis a többi nemzetiségek rovására való biztositásával, hanem törekvésüket határozottan saját érdekeik megóvásán kivül a többi nemzetiségek megkárositására irányitják, mert jogtalan kiváltságaikért való tulhajtott félelmükben minket (t. i. a románokat) nem mint társakat, hanem mint ellenelet tekintenek, a kiknek gyengesége az ő erejüket feltételezi.

A két czikk felolvasása után, miután sem közvádlónak sem védőnek a bizonyitási eljárásra semmi észrevétele nincs, felhivja elnök a kir. ügyészt vádbeszédbe előterjesztésére.

Parecz György, a jeles aradi kir. ügyész hazafias érzelemtől áthatott vádbeszédében körülbelül a következőket mondotta: A „Romänische Revue" czimü folyóirat, melyben ama inkriminált czikkek megjelentek, becses adatgyüjteményt képezhetne mindazok részére, kik a magyar államnak egy vagy más okból nem barátjai vagy ellenségei. Ezen folyóirat ugyanis nemcsak eredeti egész olyan czikksorozatot közöl, melyek minden sorából a magyarellenesség, a magyarok elleni gyülölet sugárzik: hanem azon felül mozgalmas gyüjtője és közlője minden olyan akár szóval, akár irásban, akár nyomtatásban nyilvánosságra jutott adatoknak is, melyek mig egyrészt a magyar államot diskreditálni kivánják, másrészt az országban élő testvérnemzetiségeket a magyar nemzet elleni gyülöletre következetesen izgatják.

Természetes, hogy a nagy tömeg ilyen módon nagyon könnyen félrevezethető, mert nem bir a kellő tanulmánnyal s kellő műveltséggel arra, hogy a dolgok valódi állását maga megitélhesse, de még a legnyugodtabb, még a legmegelégedettebb állampolgár is gondolkozóba esik, ha folyvást azt hallja, „te veled igazságtalanul bánnak, te el vagy nyomva, te csak azért dolgozol, hogy a magyaroknak legyen mivel dőzsölni." Azoknál pedig, kik egy vagy más okból különben is elégedetlenek, az ilyesmit éppen készpénzül fogadják s örömest elhiszik, hogy ők sajátképen nem azért nem boldogulnak Magyarországban, mivel nem dolgoztak, nem tanultak: hanem azért, mert a magyarok őket minden oly térről, hol hasznosan működhetnének, leszoritják.

Hogy ez utóbbiak a magyar államesszméért nem nagyon lelkesednek, természetes, sőt természetes az is, hogy azokat, kikben elnyomóikat, megrontóikat látják, gyülölik, s a végeredmény az, hogy a „Romaenische Revue" alapitói, fentartói és támogatói czélt érnek, mert az elvetett mag meghozza gyümölcseit!

S igy történhetnék meg az, hogy a román nép, mely alapjában jóindulatu, szorgalmas és értelmes; lassan-lassan idegennek érezné magát ezen közös hazában, mely őt édes gyermeke gyanánt zárja keblére s lassanként a magyarok elleni gyülölég beléjök oltatnék!

De ez nem történik meg, ennek nem szabad megtörténni! Az ámitások korszaka lejárt, a román népnek meg kell tudnia, hogy azok a bizonyos álprófétáik csak a maguk malmára és pedig azért hajtják a vizet, hogy a zavarosban halászhassanak, meg fogják tudni, hogy a magyarok a románoknak nem ellenségei, de barátjai s végezetre megértik, hogy ezen közös haza nemzetiségkülönbsége nélkül mindnyájunknak édes anyja!

Abban azonban, hogy a románok nagy része mai nap még a magyar állam hü polgára Albu István urnak s társainak kevés érdeme van; ők szorgalmasan vetik a magot, szitják a tüzet, s hogy a mag ki nem kél, a szikra nem gyujt, az nem az ő hibájuk, de a román nép józanságán mulik.

Kérdem Albu István urat, nem látja-e abban is a románok elnyomatását a magyarok részéről, hogy mint maga kihallgatásakor beismerte, tanulmányait a dévai m. kir. állam tanitói képezdében államköltségen végezte? vagy talán éppen az ösztönözte Albu István urat arra, hogy azon ismereteket, melyeket a magyar állam költségén gyüjtött, a magyar állam elleni izgatásokra használja!

Nem hivatásom erkölcsbirónak lenni, s igy nem fejtegetem, mi az a hála és hálátlanság! E tárgyról hallgatok, de azt hiszem a mélyen tisztelt esküdt urak e nélkül is tisztában lesznek az iránt, hogy mit kell arról tartaniok, ki hasonló módon cselekszik.

Szomoru jelenségei ezek az időnek!

Azonban áttérek magára a tárgyra, az inkriminált czikkre. Ezen két czikk ugy felületesen tekintve, egy mélabus hangon tartott jajgatásnak egy-egy, az üldözött kebelből fel-fel törő sóhajtásnak, tünik fel, — pedig nem ugy van, nem az elkeseredés, de a gyülölet, nem a méltatlankodó barát, de a fegyverkező ellenség szavai ezek! az a hangszer, melyet Albu István ur fuj, nem a pásztor tilinkója, hanem harczi kürt. Vagy mit jelentenek e szavak: «Ha pedig a románok egyszer megszünnek jó hazafiak lenni, azt nem az ő hibájuk okozza, hanem az uralkodó rendszer s annak előbarczosa.

Hisz ez nyilt fenyegetés, ez azt jelenti: »Magyarok vagy teszitek azt, a mit mi akaruuk, vagy vége közöttünk a barátságnak!« — Már pedig, a ki nem barátunk, — az ellenségünk.

Felteszem, hogy szerző egyelőre csak a passziv ellentállásra gondolt, de hogy a passziv ellentállást az aktiv fellépéstől mily csekély tér határolja el, azt a történelem igazolja.

Szolgálhatnék különben adattal is ezen állitásom igazolására, felolvashatnám az előttem fekvő füzetekből, nevezetesen a f. évi január havi füzetből a „Nationale Solidarität" czim alatt megjelent czikket, mely sem többet, sem kevesebbet nem tartalmaz, mint egyenes felhivást a Magyarországban lakó összes nemzetiségek egyesülésére és egyesült akczió megindására a magyarok ellen.

Ilyen folyóiratnak támogatója, fő-fő munkatársa Albu István, ki a magyar állam költségén végezte tanulmányait.

Mélyen tisztelt esküdt urak! Ugy hiszem eleget mondottam arra nézve, hogy meggyőzzem önöket arról, miszerint Alb István urat akkor, midőn az inkriminált czikkeket megirta, nem valami ártatlan szándék hanem egyenest azon czélzat vezette, hogy a hazai románság szivébe a magyarok elleni gyülölet tüzkét bedobja, s ezen okból marasztaló verdiktjöket azért is kérem és és várom önöktől, Arad város független polgáraitól és a magyar haza hü fiaitól, hogy Albu István ur és előttünk nem egészen ismeretlen ugyan, de itt meg nem nevezhető társai tanulják meg a jövőre nézve, hogy az a magyar nemzet, mely közös hazájának minden egyes tagját szeretettel öleli keblére, mely maga részére semmi kiváltságot nem tartott meg közöttük, az a magyar azokat, kik hazája ellen izgatnak, kik a honpolgárok közötti testvéri egyetértést megzavarják, megbüntetni elég igazságos, elég erős!

Az ügyész vádbeszédjét a hallgatóság éljenzéssel fogadta.

Brediceanu Koriolán védőügyvéd: Csak igazságot keres és reméli, hogy azt a sajtóbiróságnál meg is találja. Ezzel kezdte védbeszédét. Azt vitatja hosszasabban, hogy védencze csak Magyarország alaptörv nyeiben lerakott szabadságával a sajtó- és szólás-szabadsággal élt, midőn az inkriminált czikkeket irta. Reméli, hogy az esküdtszék a külföldi hasonló törvényekkel versenyző, sőt azok előtt álló 1848. évi sajtótörvény tekintetbe vételével nem fogja bünösnek találni védenczét, ki szerinte nem izgatott és gyülölséget sem szitott a magyar nemzet ellen.

Nemzetiség elleni izgatás ténye fenn nem forog, mert izgatni — mint ő mondja — csak egyenes felhivással lehet. A román nemzetnek a czikkekben felsorolt sérelmeket nem okozta a magyar nemzet, azért ő nem is izgathat a magyar nemzet ellen. Vádlott határozottan megjelölte azon tényezőket, melyeket okol a jelenlegi viszás állapotokért, ő a kormányt és a jelenlegi kormányrendszert kritizálta csak, ahoz pedig joga van mindenkinek.

A magyar nemzetnek éppen annyi befolyása van a kormányra, mint a román nemzetnek, ez tehát nem tehet róla, hogy a magyar kormány a közhivatalokban mindenütt mellőzi a hivatalokban a románokat.

A középiskolákról szóló törvényjavaslatot minden román károsnak tartja, ennek az elmondása csak nem izgatás. Csak nem gondolja az ügyész ur, hogy egy törvényjavaslatot megkritizálni alkotmányos országban bün volna. Védenczem pedig a második czikkben csak ezt tette.

Adózni pénzzel s vérrel, azután türni és hallgatni, — ennyiből állna talán csak az alkotmányos szabadság.

Miután a két czikkben nem fordul elő egyetlen egy izgató szó sem a magyarság ellen és védencze a tárgyalás elején is kijelentette, hogy egyáltalában nem viseltetik gyülölettel a magyar nemzet iránt nincsen semmi alapja annak, hogy nemzetiség ellen izgatásért a sajtóbiróság elitélje védenczét Olyan gyülöletet, mely nem is létezik, a biróság itéletben nem konstatálhat.

A román népet — ugymond — német folyóiratban nem is lehet izgatni, mert hisz az tudvalevőleg a román paraszt nem olvas német lapot.

1848-ban Debreczenben sokkal több, román képviselő volt az országgyülésen mint a mennyi most be van választva a képviselőházba, ezt nem tartja természetes állapotnak, hanem a szabadság megszoritását látja ebben.

A román nép utalva van a magyarra, jóban, roszban egymásra kell támaszkodniok, ezt meg a legultrább román politikusok sem vitatják.

A dévai állami tanitóképezde nemcsak a magyaroké, de a románoké is, azért tagadja, hogy Albu hálával tartozik a magyarságnak, mert ezen állami intézetben nyerte kiképeztetését. A magyar államnak tartózhatik ezért hálával, az államban pedig a románok is bennfoglaltatnak.

Azt vitatja ezután hosszasabban álokoskodva, hogy a törvény értelmében a nemzetiség elleni izgatás ténye csak akkor állapitható meg, ha egyenes felhivásban történik a lázitás. Miután ez nem foglaltatik az inkriminált czikkekben kéri védencze felmentését.

Parecz György kir. ügyész rövid, de velős replikájában kimutatja, hogy a törvényben egy szó sincs arról, hogy csak „egyenes felhivás" utján lehet elkövetni izgatást. Hogy igenis az alkotmány ellen, a magyar nemzet ellen lázitott, azt kimutatja magukból a czikkekből.

A vitéz Albu István — ugymond — most midőn helyt kell állni állitásaiért megretirál s el akarja hitetni, hogy ő egészen ártatlan dolgot mivelt, épen nem izgatott. Ő az esküdtek bölcs belátására bizza annak megitélését, hogy foglaltatik-e az inkriminált czikkekben izgatás vagy nem.

Vádlottnak azon kijelentésére, hogy ő nem gyülöli a magyar nemzetet, csak azt jegyzi meg, hogy nem mostani védekezéséből, de tetteiből lehet ezt legjobban megitélni.

Arra vonatkozólag, hogy német folyóiratban nem lehet a román paraszságot izgatni, megjegyzi, hogy azért, mert a román nép nem olvas németül, akad még — sajnos — számos Albu- féle hazafi, a népnek a „Rumänische Revue" hazaellenes czikkeit tolmácsolni és kommentálni.

Ugy látszik a védőügyvéd ur privilégiumokat kivánna a románok részére. Azt szeretné, ha ismét az a korszak következnék be, hogy csak az kapna hivatalt, ki a magyar ellensége. Ha a románok sincsenek a népség arányában képviselve a hivatalokban, annak bizonyára az az oka, hogy nincs meg a kellő quvalifikácziójuk.

A haza érdekében áll, hogy az ily Albu-féle izgatók a törvény tiszteletben tartására megtanitassanak, ha kell szigoru büntetéssel is.

Kéri az esküdtszéket, hogy mint igaz hazafiak mondják ki vádlottra a vétkest, mert a jog és igazság is ugy hozza magával. (Élénk éljenzés a hallgatóság körében.)

Brediceanu Koriolán védő: Mikor igazságot kérünk, akkor alkotmányos országban nem lehet olyan érzelmekre hivatkozni, mint a minőkre az ügyész ur hivatkozik. (A hallgatóság körében megjelent nagy számu románság erős éljenzésbe tört ki erre.)

Elnök: Figyelmeztetem a hallgatóságot, hogy tetszésnyilatkozatoktól tartózkodjék, mert különben azonnal kiürittetem a termet

Brediceanu folytatja ezután beszédjét és a tárgyhoz nem tartozó törvényczikkből felolvas egy egy szakaszt s ismételve kéri védencze felmentését.

Elnök a tárgyalás lefolyását hüen és részletesen reassumálja ezután s annak megtörténte után a szokott figyelmeztetéssel átadja a kérdőpontokat az ügyiratokkal együtt az esküdteknek.

A kérdő pontok következők:

1. Meg vannak-e győződve az esküdtek arról, hogy a „Romänische Revue"-ben megjelent »Zur Lage der Rumänen in Ungarn" czimü czikknek Albu István a szerzője?

2. Ő-e a szerzője az ugyanazon folyóiratban megjelent „Die grich. or. Kirche in Ungarn und Siebenbürgen" czimü czikknek?

3. Foglaltatik-e az első pontban megjelölt czikkben a btkv. 172. §-ának második bekezdésében körülirt alkotmány elleni izgatás?

4. Foglaltatik-e a második pontban körülirt czikkben alkotmány elleni izgatás?

5. Vétkes-e Albu István az első czikkben elkövetett alkotmány elleni izgatás vétségében?

6. Vétkes-e a második czikkben elkövetett alkotmány elleni izgatás vétségében?

Félórai szünet után Szalay Károly, mint az esküdtek elnöke következőkben hirdette ki az esküdtek szavazásának eredményét:

Az 1. kérdésre: 12 igen.
A 2. kérdésre: 12 igen.
A 3. kérdésre: 7 igen, 5 nem.
A 4. kérdésre: 6 igen, 6 nem.
Az 5. kérdésre: 7 igen, 5 nem.
A 6. kérdésre: 6 igen, 6 nem.

Az esküdtszék e szerint bünösnek mondván ki vádlottat, közvádló a btkv. 112. §. értelmében kéri a vádlottat marasztalni.

Védő enyhitő körülmény gyanánt kéri figyelembe venni, hogy az esküdtek csak egyik czikkért marasztalták el védenczét.

A törvényt alkalmazó biróság visszavonulván negyedórai tanácskozás után Ottrubay Károly elnök ő Felsége a király nevében kihirdette az itéletet:

Albu István a btkv. 172. §-ának második bekezdésében körülirt alkotmány elleni vétségében bünösnek találtatván egy évi államfogházra és 500 frt pénzbirság megfizetésére itéltetik, valamint a felmerült 5 frt 50 kr. eljárási költség és a rabtartási dijak megfizetésében marasztaltatik. A pénzbirság behajthatlansága esetén további 50 napi elzárással helyettesittetik.

Védő az itélet ellen semmiségi panaszt jelentett be.

Az elitélt Albuért Oncu Miklós aradi ügyvéd és Teleszku György aradi gör. kath. esperes plébános kezességet vállalván, az itélet jogerőre emelkedéséig szabad lábon hagyatott.

A tárgyalás, melyen a termet zsufolásig megtöltő nagy közönség volt jelen, déli fél 12 órakor ért véget. A hallgatóság körében a románság különösen nagy számmal volt képviselve.

Közgazdaság.

— **Szesz-üzlet.** —

(Augusztus 28.)

(B.) Szesz. Jobb kereslet folytán az üzlet a mult héten megszilárdult, és az árak emelkedtek, készletek hiányoztak. Készáru nagyban 29.25—29.50, kicsinyben 30 hordó nélkül per 100 liter %.

Felelős szerkesztő:

HINDY ÁRPÁD.

BUDAPESTI TŐZSDE.

Augusztus 29-én.

	Pénz	Áru
M. kir. aranyj. adóment. 4%	102 10	102 40
„ „ papirjáradék adóment. 5%	90 —	90 30
M. vasuti kölc. 120 frt o. é. (300 fc.) 5%	151 25	152 50
M. v. kölc. 120 frt egyes dbkban	150 50	151 —
M. 1869. kel. v. á. kötv. (els.) adóment. 5%	97 50	98 50
M. 1873. kel. ár. v. szb. (els.) adóment. 5%	126 50	126 50
M. 1876. kel. aranyban (els.) adóment. 5%	115 —	115 60
M. kir. nyeremény-kölcsön 100 frt	129 50	139 50
„ „ „ 50 frt drbja	129 50	130 50
Tiszai és szegedi kölcsön 4%	124 30	125 50
M. k. földtm. kötvények 5%	105 —	106 —
„ „ „ „ 1867. zárad. 5%	105 —	106 —
M. k. földtm. kötvények temesi 5%	105 —	106 —
„ „ „ „ 1867. zárad. 5%	105 —	106 —
M. k. földtm. kötvények horváth-orsz. 5%	104 —	— —
M. k. földtm. kötvények erdélyi 5%	104 25	105 —
„ „ „ erdélyi jelz. urb. vk. (100 frt 5%	98 50	99 —
Szőllődézsmavált. kötv. (100 frt) 5%	99 —	100 —
Pest vár. kölcsöne 1870. évből 6%	106 —	107 —
„ „ „ 1871. évből 6%	107 25	109 —
Budapest főv. 1880. kölcsöne 6%	100 75	101 50
Budapesti bankegyes. részvényt.	100 —	100 50
Magy. ált. hitelbank	281 —	281 50
Magy. jelz. hitel. II. kib. in. elismv.	— —	— —
Magy. lesz. s pénzváltébank	89 25	89 60

	Pénz	Áru
Magy. orsz. bank részvény-társaság	— —	— —
Osztrák hitelintézet	311 —	311 20
Osztr.-magyar bank	878 —	880 —
I. magyar iparbank	153 —	154 —
Pesti magy. keresk. bank	712 —	715 —
Bécsi bizt. társulat	200 —	205 —
Bécsi élet- s jár. bizt. társ.	210 —	212 —
Első magy. általános bizt. társ.	3050 —	3060 —
Foncière pesti bizt. társ.	71 —	72 —
Magyar-franczia bizt. társ.	175 —	180 —
Pannonia visszb. társ.	980 —	996 —
Concordia malom	403 —	410 —
Első budapesti malom	870 —	880 —
Erzsébet malom	242 —	244 —
Hengermalom	525 —	530 —
Lutza malom	252 —	255 —
Molnárok és sütők malma	353 —	35u —
Pannonia malom	755 —	760 —
Viktoria malom	130 —	132 —
„Adria" m. tengeri hajóz. részv. t.	— —	— —
Alföld-fiumei vasut 5%	175 50	176 50
Bátaszék domb.-zákány vasut 5%	— —	— —
Déli vasut 5%	— —	— —
Eszakkeleti vasut 5%	154 50	155 50
Erdélyi vasut 5%	172 50	173 50
Győr-sopron-ebenfurti vasut 5%	— —	— —
Kassa-oderbergi vasut 4%	142 —	143 —
Magyar galiczlai vasut 3%	160 50	161 60
M. ny. v. (sz.-győr-gráczi vasut 5%	157 60	158 —
Osztrák államvasut 5%	232 50	233 —
Pécs-barcsi vasut 5%	— —	— —
Tiszavidéki vasut 5%	— —	— —
Osztr. dunagőzhajózási társ. 5%	— —	— —

	Pénz	Áru
Pesti kozuti vaspálya	383 —	384 —
Pesti köznti vasp. élvezet-jegyek	110 —	215 —
Budepesti III. ker, takarakp.	108 —	110 —
Országos központi	452 —	457 —
Pesti hazai első	7325 —	7525 —
Egyesült Budapest fővárosi takp,	452 —	455 —
Magyar ált, takarékp, részvény	88 —	89 —
Alagut	145 —	147 —
Általános waggon kölcs. társaság	69 —	72 —
„Franklin"-társulat	198 —	200 —
Ganz és társa vasön, és gépgyár	826 —	830 —
Geschwindt-féle szeszgyár	330 —	332 —
Gyapjum, és biz, I. magyar	246 —	250 —
Keresk, épülete	675 —	— —
Könyvnyomda „Athaeneum"	444 —	448 —
„ Pesti	1070 —	1100 —
Köszénb. és téglagy, (Drasche)	221 —	222 —
Nemzetközi waggon-kölcsön-részvénytársaság	59 —	224 — 60 —
Pesti épitő-társaság	— —	— —
Rimamurány-salgótarj, vasutrvtrs,	100 —	101 —
Salgótarjáni kőszénb,	171 —	172 —
Schlick-féle vasö, és gépgyár	152 —	154 —
Schlick-féle vasö, és gépgy. II, kib	— —	— —
Serfőzde első magyar	810 —	820 —
Sertéshizlaló	270 —	274 —
Sósknti kőbánya	— —	— —
Spodium- és csontlisztgyár	110 —	120 —
Szálloda-részvénytársaság	104 —	106 —
Tégla- és mészégető ujlaki	149 —	150 —
Török dohányrészvény	— —	— —
Gőztéglagyár kőbányai szelv, nélk,	25 —	255 —
M. jelz.-bank ny. kölcsönkötv, 4 sz,	102 —	105 50

Záloglevelek.	Pénz	Áru
M. földhitelint. papirérték 5%	102 75	103 25
„ „ „ 4%	100 50	101 —
„ „ „ 4%	95 25	95 65
„ „ arany v. ezüst 5%	152 —	152 50
„ jelzálogbank 5%	102 50	103 —
„ „ „ 5%	101 50	102 25
Kisbirt. orsz. földh.-int 5%	101 50	102 —
Osztr.-magyar bank o. é. 5%	101 75	102 30
„ „ „ „ „ 4%	99 90	100 60
„ „ „ „ „ 4%	99 90	100 60
Pesti keresk. bank 6%	102 —	103 —
„ „ „ 5%	101 —	101 50
„ „ „ 5%	101 —	101 50
Albina tak. és hitelint. 6%	101 —	102 —
Elsőbbségek.		
Budapesti lánczhid 5%	104 —	105 50
Loyd- és tőzsde-épület 6%	99 50	— —
M. sz. k. orsz. vörös-kereszt sorsj.	— —	— —
Osztrák vörös-kereszt-egylet	17 50	18 —
Pénznemek.		
Cs.-kir. arany (vert)	5 4	5 99
Cs.-kir. arany (kör)	5 84	5 88
Osztrák magyar 8 frtos arany	10 01	10 4
20 frankos arany	10 01	10 4
Osztrák és magyar ezüst	— —	— —
Német. birod. bankj. vagy ezekkel egyenért. bankj. (100 márkáért)	62 10	62 50
Ném. bankp. 100 ném. bir. márkáért	62 10	62 20
Amsterdam 100 holiandi frtért	105 20	105 50
Páris 100 frankért	50 10	50 25
Svájczi pénzpiacznk 100 frankért	50 —	50 10
London 10 font sterlingért	125 10	125 40

14323/183. sz.

Hirdetmény.

Miután a közadók kezeléséről szóló 1883-évi XLIV. t.-czikk 39. §-a értelmében a f. évi 3-ik adóészlet esedékességének határideje már lejárt, az adózók ezennel hirdetményileg is felhivatnak, hogy a f. évi 3-ik adórészletet most már a késedelmi kamatok és esetleg intési díjjal együtt, nemkülönben netalán régibb adótartozásaikat azonnal fizessék be; mert ellenkező esetben a régibb adótartozások azonnal a f. évi 3-ik adórészletre pedig augusztus hóban a késedelmi kamattal együtt végrehajtás utján és a végrehatási dijak felszámitása mellett fognak behajtatni és pedig oly módon, hogy a 3. adórészletre nézve augusztus hó 24-től kezdve a zálogolás fog megejtetni, s a menynyiben ennek daczára az adóhátralék járulékaival együtt a zálogolás foganatositásától számitandó 15 nap alatt nem törlesztetnék, a lefoglalingók nyilvános árverésen fognak eladatni.

Aradon. 1888. évi augusztus hó 15-én.

A városi tanács.

607/888.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város tulajdonához tartozó Gáj külvárosban a magyar-utcza végén fekvő 4874. telekkönyvi, 3332. és 3351. helyrajzi számu két teleknek 230, 230, 240, 264, 450, 400, 240 és 250 □ ölnyi területekben ház helyeül leendő eladása iránt *folyó évi szeptember 3-ik napján d. e. 10 órakor* a helyszinén árverést fog tartani. Kikiáltási ár □-ölenkint 40 kr. Bánompénzül leteendő az egyes telkek után a kikiáltási ár szerint fizetendő összeg 10 százaléka pénzben vagy értékpapirokban.

Az árverésben részt lehet venni szóbeli vagy irásbeli zárt ajánlatokkal.

Az irásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyujtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek és a térrajz a gazdasági előzőleg is megtekinthetők.

Arad, sz. kir. város gazdasági székének 1888. év augusztus hó 14-én tartott üléséből.

Kiadta:

Varjassy Lajos.
aljegyző

Csak 16 krajczár.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

16 krajczáros

16 kr. Kockás szövetek. Csikos szövetek. Voilet mosókelmék. Cartonok. Festők. Batisztok. Oxford. Canavások. Chiffonok. Vásnak. Törülközők 16 kr.

csak 16 krajczárért.

Ugyszinten nagy választékban és nagy mennyiségben kaphatók:

Asztalnemüek, ágytakarók, paplanok, csipke, jutte és szövetfüggönyök futószőnyegek, mindennemü vásznak, chiffonok, törülközők, canavászok, csinvatt, butorkelmék, vitorlavásznak.

Továbbá legujabb lodenkelmék, beegek, kreppek, áttört, koczkás, csikos és mindennemü ruhaszövetek, fekete ternok, lüszterek.

Azonkivül női, férfi és gyermekczipők, férfikalapok. Vászon, battiszt, moll, selyem, fej- és zsebkendők.

Női-, férfi- és gyermekfehérnemüek nagy választékban ésfeltünő olcsó árakon kaphatók:

Kilényi Adolf

a kék golyóhoz

készmü, rövid, norinbergi, fehérnemü és gyermekjáték üzletében
Aradon, főtér, 20-ik szám, Arena-épület.

Csak 16 krajczár.

Csak 16 kr.

Csak 16 kr.

63849 szám.

Magyar adriai vasuti kötelék.

A magyar adriai vasuti kötelékben f. évi szeptember hó elsőjével következő dijszabások lépnek életbe és pedig:

1) Magyar adriai vasuti kötelék dijszabás 2 füzet egyrészről Fiume, másrészről a Budapest és Bécs megett fekvő magyar vasutak állomásai között forgalomban,

2) Magyar adriai vasuti kötelék dijszabás 3 füzet egy részről Trieszt, másrészről a Budapest és Barcs megett fekvő magyar vasutak állomásai közötti forgalomban.

Ezen dijszabások ugy tartalom, mint beosztás tekintetében megfelelnek az ugyanazon forgalmi viszonylatokban 1883. évi deczember hó 1-től érvényben volt fiumei illetve trieszti dijszabásoknak, mely utóbbiak összes pótlékaikkal együtt egyidejüleg hatályon kivül helyeztetnek.

Fenti dijszabások a m. kir. államvasutak dijszabás elárusitó hivatalában példányonként 70 krért megszerezhetők.

Budapest, 1888. augusztus hó.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

95781. C. II. szám.

Hirdetmény.

Hajójáratok a Száván, Mitrovicza és Sabatz között a magyl kir államvasutak hajóival.

A m. kir. államvasutak a Száván, Mitrovicza é Szabatz között saját gőzhajójával naponkénti rende személy, podgyász és áruforgalmat közvetitő közles kedést rendeztek be, mely intézkedés következtében ezen gőzhajó *folyó évi julius hó 17-től kezdve* az alábbs menetrend szerint közlekedik és pedig:

Indulás Sabatczról Mitroviczára	naponkiint reggel	8 órakort
erkezés Mitroviczára	„	d. e. 10—11 óra közr
indulás Mitroviczáról Sabatzra	„	d. u. 3 órakot
érkezés Sabatzra	„	d. u. 5—½6 óra köz

annélfogva a hajócsatlakozásban áll ugy a Mitroviczáról induló 2645., mint az odaérkező 2612. számu vonatokhoz.

A hajó rendes állomása Mitroviczán a Szávapart azon pontján van, hová a szávaparti vágány kivezet, a mitroviczai helyi utasok kényelmére azonban a hajó ugy le- mint felfelé való utjában Mitroviczán a város alatt is megáll, utasok és podgyász be- és kiszállitása czéljából, Megjegyzendő, hogy legközelebb — a majdan közzé teendő időtől fogva — a személy szállitó vonatok a mitroviczai vasuti állomásról közvetlen a Száva parti állomásig fognak kijárni.

A hajószállitásra vonatkozó személy-podgyász és árudijszabások a m. kir. államvasutak dijszabási ügyosztályában megszerezhetők, megjegyezvén, hogy sajá állomásainkról Sabatzra, vagy onnan megforditott irányban feladásra kerülő szállitmányok a vasuti és vizi dijtételeknek összevonásával közvetlenül rovatoltatnak el. Az áruk átvétele illetőleg kiadása Sabatzon azoda kirendelt hivatalos közegek által eszközöltetik.

Végül megjegyezzük, hogy a hajóra szóló jegyek az utasok által a sabatz-mitroviczai irányra nézve sabatzi kirendeltségünkkel, a megforditott irányban pedig addig, mig Mitroviczán a szávaparti állomásunk megnyittatik, magán a hajón válthatók.

Budapest. 1888. augusztus hó 2-án.

Az igazgatóság.

5971888. g. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város tulajdonához tartozó aranykéz-utczai 12-ik számu házban lévő pinczehelyiségnek bérbeadása iránt folyó évi szeptember hó 4-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási ár egy évre 25 frt. Bánatpénzül leteendő 2 frt 50 kr.

Az árverésben részt lehet venni szóbeli és irásbeli ajánlatokkal.

Az irásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyujtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnoknál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1888. évi aug. hó 14-én tartott üléséből.

Kiadta:

Varjassy Lajos,
aljegyző.

Hirdetmény.

Arab szab. kir. város polgármesteri hivatala Csanádmegye tek. alispáni hivatalának megkeresésére ezennel közhirré teszi, hogy a „Szárazér" szabályozó társulatnak Szegeden f. hó 12-én megtartott közgyülés e által elfogadott

Szárazér szabályozási munkálatok

általános tervezete, valamint a makói és ié zben az apátfalvai határban kiépiteni szándékolt alsó-csatorna, ugy az arad-gáj pécskai felső-csatorna eddig elkészült részlet tervei a szárazéri miniszteri biztos által az 1885. XXIII. t. cz. 74.§-ában előirt eljárás czéljából ide beterjesztetvén, a összes tervek *Makón a megyei széképület iktatói hivatalában d. e. 9—12 és d. u. 3—5 órái folyó hó 27-ik napjától bezárólag szeptember hó 25-ik napjáig leéznek közszemlére kitéve.*

Erről az érdekeltek azzal értesittetnek, miszerint minden a tervezetre vonatkozó nyilatkozat Csanádvármegye alispánjához czimezve csakis ezen határidő alatt nyujtható be.

Az érdekeltek tájékoztatása czéljából a szabályozási tervek a következőkben ismertetnek meg:

A tervezet szerint a szárazér vizének a Marosba leendő levezetése czéljából két csatorna épittetnék és pedig:

1. A felső csatorna Arad, Gáj és Pécska között mely a Szárazérből Arad-Gáj alatt a Jabalffy-féle tanya közelében ágaznék ki és az arad-tornyai utat átszelve közvetlenül az arad-pécskai államut mentén vezetnn Pécskáig és ezen község felett az államutat és a vas-et tat átszelve, mint nyilt csatorna torkollik a Marosba.

Ezen csatorna költségei 80,000 frttal vannak felvéve.

2. Az alsó csatorna, mely Sámson község alatt a makói határban az igácsi ut mentén levő Farkas-féle szélmalom közelében ágaznék ki a Szárazérből és az igácsi utmenti tanyák, ugarok és járandókat átszelve, Mikócsán keresztül a Makó-apátfalvi határon a Fehérháznál vezetne be a Marosba

Ezen csatorna magába fogadná a kopánes éri és királyhegyes-éri vizeket is, és költségei a királyhegyes-éri vizek biztos levezetésére szolgáló nyilt csatorna, valamint a kopánes-érnél és királyhegyesi-érnél egy-egy csőzsilip, és a Maroson egy 3 méter nyilásu zsilip költségeivel együtt 300,429 frt 66 krral vannak felvéve.

3. Ezen két csatornán kivül, hogy a Száraz ér vizének gyors lefolyás biztosittassék, szükséges lesz a Szárazér medrének a varjasi határtól kezdve a makói határig megfelelő mérvben kitisztitása és ott hol szükséges, hidakkal ellátása, ugy több apróbb oldal lefolyás kiépitése, melyek költségei 120,000 frtra tehetők.

Ezek szerint az összes kiépitési költségek 500,000 frtot fognak kitenni.

Kelt Aradon, 1888. augusztus 16-án.

Salacz Gyula,
kir. tanácsos polgármester.

Nyomatja és kiadja az Ungerlei Ker-féle könyvnyomda Aradon.